

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. Francisci Xaverii E Societate Iesv Indiarvm Apostoli Novarvm Epistolarvm Libri Septem

Francisco <de Javier>

Romæ, 1667

Epistola II. Auimabus Salutis Æternæ cupidis vitæ Christianè ac Sanctè
transigendæ formulam tradens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46129](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46129)

mo animi actum veræ contritionis, sive doloris de peccatis concepti ex sincero amore Dei offensi. Ad extremum jubeat universos recitare tria *Ave Maria*; Primum pro Præsentibus; reliqua duo pro alijs ad arbitrium.

EPISTOLA II.

*Animabus Salutis Æternæ cupidis vitæ
Christianæ ac Sanctæ transigen-
dæ formulam tradens.*

Christianus qui ultra inanem nuncupationem verbi, talem se præstare solidis officijs satagit, manè cum primùm evigilat, arrigat animum ad tria quædam agenda, Deo in primis & debita & grata, Primum est Confessio & adoratio Sanctissimæ Trinitatis, Dei unius in naturâ, in Personis Trini. Character est Christianismi, agnitio & veneratio Trium Divinarum Personarum in unâ Essentiâ, cuius quidem officio professionis Signi Crucis expressione cum mentione Patris & Filij & Spiritus Sancti, prout suos Filios docet Ecclesia, defungimur: Si tamen & manus motum & sonum

NOVARVM EPIST. Lib. 2. 79

num linguæ congruâ devotæ mentis attentione comitamur. Consigna ergò statim ac expergisceris frontem & pectus, solemnè simul prolatâ Invocatione Trinitatis, profundâ demissione Religiosi Animi, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, unum æternum, Omnipotentem summè bonum adorans Deum. Alterum ab hoc est trium Theologicarum virtutum exercitium, quo velut primitias diurnarum actionum consecrare Creatori, & ejus maturè conciliare tam ad omnia necessarium favorem decet. Recita igitur Fidei Symbolum singulos Articulos animo exprimens, & adhæsione firmissimâ cuncta complectens Divinæ naturæ ac personarum, Incarnationis, Vitæ, Mortis, Resurrectionis Christi, Ecclesiæ quoque sanctæ, ac reliqua ibi exposita dogmata: inter pronunciandum hæc mente versans: Persuasissimum habeo quæ de Te, Deus meus une ac Trine, quæque de Filio Patris æterni pro me homine facto, pro me passo, mortuo, reviviscente, cum Patre & Spiritu Sancto in Cœlis regnante, & quidquid aliud Sancta Catholica Apostolica Romana docet ac profitetur Ecclesia; paratus omnem jacturam, omnem vim perpeti, sanguinem quin etiam ac vitam

80 S. FRANCISCI XAVERII

tam prius profundere, quam extorque-
 ri mihi fidem illam finam, aut de ullâ ejus
 parte dubium unquam vel minimum admit-
 tam. In hac confessione certissimum mihi
 est vivere & mori. quod si cum ad supre-
 mam horam venerim fari non potero, jam
 hinc pro eo tempore conceptis verbis ex
 animi mei sententiâ Te IESVM Dominum
 Dei Filium agnosco, in Te credo, Tibi om-
 nes meos sensus demississimè subijcio. Amen.
 A Te quoque, mi Redemptor Christe IESV,
 & à tuâ Divinâ Misericordiâ spero, fore
 ut per tua merita, adjutus auxilijs tuæ gra-
 tiæ, cooperando bonis operibus, & sanctæ
 tuæ Legis præcepta exequendo, perveniam
 aliquando ad gloriam & felicitatem ad quam
 me creare ac vocare dignatus es. Amen.
 Te præterea, mi Deus amo super omnia,
 & ex toto corde odi ac detestor peccata
 quibus te offendi, quia tibi displicent sum-
 mè bono, & amabili; cui ut incompara-
 bilem debere me fateor, & exhibere co-
 nor, caritatem, ita te longè supra omnium
 speciosarum & præstantium rerum pretium
 aestimo: firmissimèque & irrevocabiliter sta-
 tuo nunquam me consensurum in offensam
 tui, aut quidquam quomodolibet acturum,
 quod

quod tuæ supremæ minùs probatum bonitati, me coniciat in periculum excidendi à tuâ sanctâ gratiâ, in quâ perseverare ad extremum usque spiritum deliberatissimum mihi est. Amen. Tertio ad ritè initiandum diei ac vigiliæ principium, petendum à Deo Domino Nostro est auxilium suæ gratiæ ad exactè observanda decem mandata sanctissimæ Legis suæ. quandoquidem salutem æternam nemo assequi potest nisi per eorum observationem. Recitet ergò distinctè præcepta Decalogi: & post ea pedetentim & attentè pronunciata, subjungat hæc verba. Dicit Deus Dominus Noster, eos qui observabunt & opere implebunt ista decem mandata, ituros in Paradisum, ubi summâ felicitate æternum perfruantur. Dicit Deus Dominus Noster, eos qui non observabunt & opere implebunt ista decem mandata, ituros in Infernum, ubi sempiternis cruciatibus torquebuntur.

Addat Orationes has duas ad impetrandam observationem Mandatorum Dei.

Oro te & obsecro Domine mi IESV Christe, da mihi gratiam hodiè & toto tempore vitæ meæ perfectè observandi hæc decem Præcepta,

F

Oro

82 S. FRANCISCI XAVERII

Oro & obsecro te Domina mea Sancta Maria, intercede pro me apud tuum Benedictum Filium IESUM Christum, & impetra ab eo ut mihi det hodiè & toto tempore vitæ meæ gratiam perfectè observandi hæc decem Mandata. Amen.

Pronunciet postea cum devotâ cordis attentione hanc orationem ad Deum Dominum Nostrum.

Deus meus Omnipotens, Pater animæ meæ, Creator universorum quæ in mundo sunt: in Te Deus & Domine, in quo totum meum bonum situm est, certissimam fiduciam colloco; & sine ullâ dubitatione spero, me salutem æternam consecuturum à tuâ gratiâ per merita infinita mortis & Passionis Domini mei IESU Christi, quantumvis peccata quæ commisi à tenerâ ætate meâ usque ad hunc diem, valde magna & multa sint. Tu Domine creasti me, & dedisti mihi corpus & animam, & quantum habeo. Tu solus & non alius plasmasti me ad imaginem & similitudinem tuam. Reddo tibi, mi Deus, gratias & laudes infinitas, præsertim quod tribuisti notitiam Fidei ac Legis veræ Filij tui IESU Christi. Appende in staterâ, Domine, peccata mea cum meritis mortis & Passionis

tionis Domini mei IESV Christi, & non
cum exilibus aut nullis meritis meis; &
sic liber ero à potestate Inimici, & ibo
fruiturus in æternum gloriâ Paradisi. Amen.

*Oratio ad Sanctissimam Dominam
Nostram.*

O Domina Sancta Maria Spes Christiano-
rum, & Regina Angelorum Sancto-
rumque ac Sanctarum qui cum Deo sunt in
Coelis. Tibi Domina & omnibus Sanctis me
commendo jam nunc pro horâ mortis meæ,
ut me præserves à Mundo, Carne & Dæmo-
nio, qui sunt inimici mei insidiantes Animæ
meæ, perditè optantes ac omni ratione sata-
gentes eam in Infernum detrudere. Quod Tu
Mater benignissima, oro atque obsecro, pro-
hibe. Amen.

Oratio ad S. Michaëlem Archangelum.

O Mi optime Patrone Sancte Michaël Ar-
changele, defende me à Dæmonio in
horâ mortis meæ; quando stabo ad tribunal,
reddens rationem Deo Domino universæ vitæ
meæ. Amen.

Oratio ad S. Angelum Custodem.

Post consuetam illam formulam Angele Deus
 qui custos es mei, &c. Addet
 Obsecro te, Angele Sancte ac Beate
 cuius curæ ac providentiæ commendatus
 sum, ut mihi semper præsens adsis ad oppor-
 tunum auxilium. Perfer preces meas in
 conspectum Dei Nostri Domini, & insinua
 pijs ejus auribus, ut per suam Misericordiam
 & tuam intercessionem, concedat mihi veni-
 niam peccatorum præteritorum, veram no-
 titiam & contritionem præsentium, effica-
 cem denique præcautionem ad ea vitanda
 quæ in posterum fragilitati meæ minantur.
 det præterea mihi gratiam benè operandi
 sic usque in finem perseverandi. Procul abi-
 ge à me, per virtutem Dei Omnipotentis, om-
 nem tentationem Satanæ. ac quod ego pro-
 mereri meis operibus nequeo, impetra mihi
 per gratiosas tuas apud communem Domi-
 num preces, ut in me non habeat locum
 ulla mistura noxæ, aut malitiæ fermentum.
 Et si quando me videas aberrantem à recta
 viâ & declinantem in diverticula peccato-
 rum, age omni modo ut reducas me ad

Salva-

Salvatorem meum per vias iustitiæ quærendum. ubi verò incidisse me in tribulationem & angustias perspexeris, adhibe per benevolentiam caritatem tuam, dulcia tua officia cum Deo, ut inde mihi maturè procures necessarium auxilium. nunquam, quæso te, me deseras: at semper protegas, visites, adjuves, defendas, ab omni vexatione & oppugnatione malorum dæmonum, invigilando die ac nocte, cunctis horis & momentis: & dirigens quò me vis ire, simul comitare & custodi. Præcipuè ante omnia te, ductor & custos mi sanctè, etiam atque etiam oro & obsecro, intendas vires omnes curasque ingemines in tempore mei ex hâc vitâ discessus, nec permittas me terreri Adversariorum dæmonum insultibus aut spectris; efficacissimè prævertas, ne in desperationem cadam, nec te à me abjungas priùs quàm me, perduxeris ad beatificum intuitum Dei Domini Nostri: ubi ego tecum & cum Beatissimâ semper Virgine Dei Matre omnibusque Sanctis semper gaudeamus gloriâ Paradisi, nobis conferendâ à IESU Christo Nostro Domino, qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat in æternum. Amen.

His orationibus præmissis, antequam

F 3 se

se vitæ negotijs Christianus Dei servus tradat, expedit eum meditari nonnullo spatio temporis in lege Domini, quod utiliter faciet sequenti, singulis diebus manè, exercitio repetendo. Prostratus coràm Deo recognoscat & singillatim consideret decem eius præcepta, in hanc admodum formam. Primum Divinæ Domini Creatoris mei mihi præscriptæ legis Mandatum hoc est: diliges & adorabis Dominum Deum tuum ex toto corde, &c. Inde reputet secum & ex ultimâ pueritiæ memoriâ repetat, quæcumque per totam vitam peccavit contra hoc præceptum, moxque toto corde illa damnans & detestans, à Deo veniam istarum culparum petat; firmissimoque proposito statuat cavere deinceps à similibus erratis; & potius bonorum omnium, valetudinis ac vitæ discrimen ac damnum subire, quàm consciscere quidquam huic tam justo ac salutari præcepto contrarium. Adjungat duo colloquia hujus circiter sententiæ. Prius ad Christum IESVM: Oro & obsecro te IESV Domine mi, da mihi & hoc die & toto tempore vitæ meæ copiosam gratiam ad perfectè observandum hoc primum præceptum Sanctæ Legis tuæ. Alterum ad Sanctam ejus Matrem. Domina
mea

mea Sancta Maria obsecro te ut digneris pro me rogare Benedictum fructum ventris tui Christum meum Dominum, ut hoc & cunctis mihi reliquis vitæ mortalis diebus, benignè suggerat uberem gratiam plenè exequendi quantum mihi præscribitur isto primo Mandato Sanctissimæ Legis ejus. Eodem modo percurrat novem reliqua Decalogi præcepta. Est hoc exercitium, si rectè in principio cujusque diei fiat, præcipui momenti ad salutem æternam assequendam. cum enim perveniendi ad felicitatem ad quam est vocatus, tota spes & ratio Christiano posita sit in executione bonorum operum, & declinatione malorum, quorum illa imperantur, hæc vetantur decem præceptis Legis Dei, manifestum est quantum ad id conferat exacta & distincta singulorum ejusmodi præceptorum expansio, quæ velut objecto speculo nobis ostendit maculas animæ tollendas, & quantum nobis desit indicat. Hinc fit ut verâ contritione deleantur veteres labe, & præcaveatur ab iis quæ per lubricas vitæ occasiones ne nobis affricentur, periclitamur: pravæ autem consuetudines & vitiosi habitus debilitentur; corroboremurque quotidiano proposito deliberatæ mentis. &

Divino sic implorato auxilio, ad resistendum tentationibus occurrentibus in omni pravitate genere, quorum nullum non ad aliquod caput decem Dei Mandatorum revocatur, ac consequenter non sub examen ac censuram istius quotidianæ discussionis utilissimè veniat. Per hunc etiam modum purgantur oculi mentis ab illâ cæcitate quâ quotquot ferè qui sine consideratione vivunt, in offensiones sine sensu prolabantur, & longo assu hebetante morsum conscientia, bibunt iniquitatem sicut aquam, nescientes quid faciendum extremam sibi perniciem miseri consciscunt, & aleam ludibundi jaciunt sempiternæ damnationis. In hoc porrò exercitio attendendum est, ut ijs potissimum præceptis insistatur in quæ quisque frequentius & gravius offendit: excitando de talibus peccatis acriorem ex amore Divinae Majestatis per ea læsæ dolorem: & colligendo vires omnes animi ad concipiendum irrevocabile decretum ijs deinceps abstinendi, vitandis etiam occasionibus eorum, & idoneis ineundis rationibus & vijs, pravæ quæ in præceptis nos rapit, consuetudinis tollendæ: implorando præsertim præcipuo ad hoc Divinae gratiæ auxilio. Perfunctus in hunc modum universâ

versâ exploratione decem Mandatorum, pronunciet intimâ mentis attentione hæc aut his æquivalentia verba: Certissimè credo, fore ut, si, quod absit, præoccuparet me mors, nondum expiato aliquo gravi peccato contra quoddam ex his decem Dei præceptis à me commisso, statim inexorabiliter infelix anima mea damnata detruderetur in sempiternum incendium Inferni, illic per totam æternitatem sine ullâ redemptione crucianda. Idem pariter persuasissimum habeo, planè futurum, ut si, quod spero & cupio, quando ultimum spiritum reddam, mundus fuero ab omni culpâ lethali, & si jam hinc corrigam pessimum morem peccandi contra decem Dei Mandata, futurum, inquam, ut Deus Dominus Noster misereatur animæ meæ, & quantumvis multa in vitâ peccaverim, perducatur me ad salutem æternam, quæ est gloria Paradisi, prius expiatis peccatorum maculis, aut per labores & ærumnas vitæ patienter toleratas, aut per cruciatus Purgatorij.

Prodeuntis manè domo Christiani primum iter esto ad Templum, ubi Sacrificio incruento præsens adsit. dum id peragitur hæc aut similes orationes, mente,
& si

90 S.FRANCISCI XAVERII

& si lubet ac juvat, ore poterit efferre .

Domine IESV Christe Amor cordis mei, per illas quinque plagas, quas Tibi in Cruce Nostri Amor infixit, subveni Servis tuis quos tuo pretioso Sanguine Redemisti. Amen.

Domine IESV Christe benignissime Salvator hominum per Sanctam Crucem tuam quam tui purissimi Corporis contactu consecrasti, & tuo pretioso Sanguine purpurasti: per virtutem Passionis & mortis quam pro me in illâ pertulisti, ignosce peccatis meis, sicut ignovisti latroni tecum Crucifixo; concede mihi victoriam de inimicis Animæ meæ; & trahe per tuam gratiam homines mihi contrarios ad veram agnitionem tuæ Divinitatis & pœnitentiam culparum suarum. Amen.

Quando altè sublatum ostenditur populo Sanctissimum Corpus Domini, dicat .

Adoro te Domine mi IESV Christe & benedico Tibi, quia per Sanctam Crucem tuam Redemisti Mundum, & me. Amen.

Quando tollitur Sacer Calix pretiosissimi Sanguinis Domini Nostri. dicat

Adoro te Sanguis Sacratissime Domini
mei

NOVARVM EPIST. Lib. 2. 91

mei IESV, qui fuisti effusus in Cruce ad salvandos peccatores, & me, Amen.

Et quia non pro suâ solius, sed pro aliorum quoque salute esse sollicitum Christianum decet, suaserim ut pro conversione Infidelium hanc orationem quisque recitet sub tempus quo Sacerdos sacrum Christi Corpus & Sanguinem percipit, Sacrificium consummans:

Æterne rerum omnium effector Deus, memento abs te animas Infidelium procreatas, easque ad Imaginem & similitudinem tuam conditas. Ecce Domine in opprobrium tuum his ipsis Infernus impletur. Memento IESVM Filium tuum pro illorum salute atrocissimam subisse necem. noli quæso Domine ultra permittere, ut Filius tuus ab Infidelibus contemnatur: sed precibus Sanctorum Electorum tuorum & Ecclesiæ Sanctissimæ Sponsæ ejusdem Filij tui placatus, recordare Misericordiæ tuæ; & oblitus Idololatriæ & infidelitatis eorum, effice ut & ipsi aliquando agnoscant quem misisti Dominum IESVM Christum, in quo est salus vita & resurrectio nostra, per quem salvati & liberati sumus; cui sit gloria per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Per

Per diem, vitæ usus, & promiscua cum hominibus tractatio periculosa offerre solet incentiva vitiorum; præsertim ijs qui multis antea peccatis consuetudinem malè agendi contraxerunt. Horum animis obversari continuè debet vitæ brevitæ, mortis vicinia, ratio cunctorum per vitam actorum Deo reddenda, Iudicium universale quo simul omnes ante inexorabile Tribunal Christi sistemur, Rogus æternus damnatorum, & irreparabiliter per quodvis lethale peccatum amittenda Paradisi sempiterna felicitas, ad quam conditi eramus. Eiusmodi sensibus præoccupatâ mente, qui ad quotidianas vel occupationes vel remissiones accesserit, næ is haud paulò quàm cæteri rariùs cadet, lapsus expeditiùs resurget; promptusque ferè semper ac paratus reperietur ad id agendum interim dum vivit, quod à se factum cuperet quando morietur. Iuvabit etiam non parùm, persuasum perspectumque cunctis esse: latum intercedere discrimen inter peccata ex fragilitate, à benè alioqui animatis ad bonum, vi tentationis ac improvisis illecebrarum insidijs quasi fur tim expressa; & inter flagitia consuetudinis inolitæ, diù palàm sine pudore frequentata. Incredibiliter

hæc

hæc quàm illa graviora sunt ; illa his remis-
 fu faciliora . Itaque de poenitentiâ depre-
 hensorum morbo supremo in aliquâ culpâ
 prioris generis , non equidem desperaverim,
 quin ijs sit utilis futura . de cæteris multùm
 timeo : quòd mihi tales videantur non tam
 relinquere peccata , quàm ab ijs relinqui ;
 & existimem verisimile , sic quasi conventum
 inter Misericordiam & Iustitiam Divinam ,
 ut prioris benignitati condonentur ij qui
 vitæ statu semel benè constituto , infeliciter
 ex debilitate per lubrica non quæsitarum
 occasionum præcipitantur in lethalem cul-
 pam : Posterioris ultioni sacrificentur qui
 nusquam intepellatâ nequitix licentiâ , profes-
 sionem quandam improbitatis , usque ad ulti-
 mam vitæ lineam audent perducere .

Hæc cogitari velim præsertim ab ijs qui-
 bus anceps adhuc & contrarijs alternata
 successibus sacri adversùs peccatum Belli for-
 tuna est . Paulùm interiùs initiatis , & gu-
 stare jam incipientibus quàm suavis sit Do-
 minus , equidem autor sim , attollendæ crebrò
 per diem ad Cœlum mentis , iterandis subin-
 de actibus Fidei , Religionis , Spei ; præsertim
 verò puræ ac sinceræ Caritatis . Istiusmodi
 sensuum formulas ex Psalmis ac sacris hymnis
 memo.

memoriâ tenere, oréque identidem reddere
proderit; poterunt & exprimi verbis vulga-
ribus, atque adeo cantari; quem ad usum
hoc habeant, quibus arriserit, illigatum nume-
ris exercitium Divini Amoris ab omni Nostri
respectu defæcati.

*Vt Te colam Deus meus
Non me movet terror tue
Manus vibrantis fulmina;
Nec horror ignis Tartari
Vrentis æternam Reos.
Tu me Deus per te moves,
Tu Christe transfixus trahis,
Crux urget, incendit cruor
IESU tuis plagis fluens.
Si cesset Inferni metus,
Tollatur & Spes Gloria,
Ego tamen, mi Conditor,
Te, dotibus captus tuis,
Te, Numen admirans tuum,
Sublime, Sanctum, providum,
Amore inempto prosequar.
Te Christe, Te Fili Dei,
Te Virgo proles Virginis,
Mansuete, fortis, innocens,
Dignate pro nobis mori,
Gratis merentem diligam.*

Diur-

Diurnis curis p̄functo, dum nocturnæ quietis tempus redit, haud committendum Christiano est, ut somno mortis imagini non præparatam, velut ad mortem, credat animam. Quis enim illi præstabit evigilaturum postridie sanum; cum, si sapit, dubitare nequeat: quin istâ nocte quam inchoat, multi per Orbem universum casu aliquo dum dormiunt oppressi, soporem cum interitu juncturi sint? è quorum numero cum nemo illi fidejussor idoneus caverit, ipsum non futurum, summa fuerit insania non id prævertere quo irreparabiliter omisso, æternum fortasse doliturus sit. Igitur coram Deo suo supremo Iudice prostratus, primum agat gratias pro ingentibus & innumerabilibus & per totam vitam, & eâ die, à Deo beneficijs acceptis, cuncta, prout scit & potest, percensens & expendens profundo gratitudinis affectu. deinde, petitâ prius ad agnoscendas culpas luce, sua ex adverso malefacta opponat, memoriâ repetens, & magno pudore confitens, quidquid, hâc præsertim luce, contra vel præter Dei legem, omittendo, agendo, voluntate, facto, cogitatione, verbo peccaverit. Sic collectum culparum acervum, damnans ultrò
ipse

ipse prior, & intimo dolore abominans, absumat Divini Amoris igne, qui solus vim habet ijs abolendis parem; & verâ contritione ex Dei summè amabilis perfectâ super omnia caritate penitùs conceptâ, eradat quantum potest ac funditùs deleat, toto in id connitens conatu cordis, denique certissimè constituat: se nunquam, quantocumque fructu aut lucro, qualicumque discrimine objecto, in quidquam simile consensurum. Hæc penitùs mente versans pronunciet usitatam Confessionis Generalis formulam: *Confiteor Deo, &c.* Divinum præterea ad id præstandum quod promisit, imploret auxilium, simili priùs positis colloquio ad Christum, Sanctissimam ejus Matrem, Sanctum Custodem Angelum, & Cœlites reliquos, Pueros ac Puellas, Parentes aut Patres familias satagant à teneris assuefacere manè ac vesperi ad hæc eadem, aut his similia, quantum fert captus ætatis, quotidie agenda. & si minus mente valent, voce saltem jubeant protinus à matutinâ vigiliâ, & ante somnum serotinum, Deum venerari flexis genibus, ter recitandâ Salutatione Angelicâ, more per Ecclesiam solito; tum oratione Dominicâ & sacro Symbolo,

bolo, cum aliquâ distinctiori memoriâ Passionis, Mortis & Resurrectionis Christi.

EPISTOLA III.

Francisco Mansillæ Societatis IESV.

Multùm me iuvit cognoscere de te quæ tuæ isthinc literæ docuerunt, ex quibus perspexi quantus è tuis laboribus fructus existat. Fortunet utinam, cui servimus Dominus, istam in posterum quoque sedulitatem tuam, viresque benignè sufficiat, quibus par esse possis continuandæ contentioni, promovendoque è bono semper in melius negotio, forti perseverantiâ, & obstaculorum ærumnarumque, quæ se cumque obijciant, plenè victrici. Vexari opprimique Christianos cum à Gentilibus, tum etiam à Lusitanis dum audio, facere non possum quin penitus animo convulnerer, pro rei atrocitate atque pernicie. Quamquam me quidem, si, quod ajunt, usu hebetaretur aculeus istiusmodi dolorum, obduxisse jam pridem callum, assiduo talium sensu, oportuerat. Sed nescio quomodo inutilem experior huic levando malo medicinam consuetudinis & temporis:

G

ris: